

УПРАВЛЕНИЕТО НА УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА КАТО БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОНЕН, ОБРАЗОВАТЕЛЕН, КУЛТУРЕН И НАУЧЕН ИНСТИТУТ

Гл.ас. г-р Елена Георгиева

Иванка Янкова. Модерната библиотека : Мястото на Университетската библиотека в съвременното образование. София, Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2004. 136 с.

Библиотека, която залага на най-важния ресурс – човека, читателя, потребителя, библиотекаря, която се грижи за повишаване на тяхното образование и квалификация, поощрява ги и изисква от тях, си осигурява водещо място сред други библиотеки и по-ефикасно преодоляване на всякакви проблеми. Защото от библиотеките се изискват бързи, гъвкави, дори нестандартни решения и поведение, за да отговорят на повишените потребности от информация, знания, образование и култура на обществото.

От особена важност за българските библиотеки на съвременния етап от развитието им е формулирането на тенденциите в библиотечно-информационното обслужване и проблемите, които библиотечните работници следва да решават, за да отговорят на нарастващите потребности на обществото от информация.

Днес българските библиотеки, търсейки своя собствен път на развитие, се опитват да намерят отговор на въпроса, какви ще бъдат те в бъдеще. В своята книга д-р Иванка Янкова „Модерната библиотека: Мястото на Университетската библиотека в съвременното образование“ не само определя настоящия път на тази водеща българска библиотека,

но и набелязва в какво направление следва да се развива тя.

Книгата представлява интерес поради актуалността на темата и направленията в управленската дейност на библиотеката на Софийския университет, свързани с: утвърждаване на библиотеката като образователна и социално-културна институция, осигуряваща равен достъп до информация на своята аудитория; формиране на нова концепция в системата на обслужване в университетската библиотека; промените в психологията на четене и изграждането на библиотечния фонд; изискванията към библиотечния персонал и цялостното управление на библиотеката.

Книгата на И. Янкова е построена по структурата на библиотековедско изследване. Двете основни части на изложението разглеждат традициите в управленската политика на Университетската библиотека от основаването ѝ до 2004 година.

Първата част проследява изграждането на библиотеката, формулирането на нейната мисия, функции и задачи, за да се утвърди като една от водещите научни библиотеки в България. Представяйки в исторически план основните цели и задачи на Университетска библиотека, авторката представя

приемствеността и традицията като водещи принципи на управленската библиотечна политика и стремежът тази библиотека да се съизмерва с европейските и световни тенденции в библиотечното дело.

Втората част представя новите моменти в организацията и управлението на университетската библиотека, като се базира на съвременните принципи и подходи на библиотечния мениджмънт и традиционния опит в управлението на тази организация, като отчита влиянието на заобикалящата я образователна и информационна среда, като се явява основен компонент в инфраструктурата на Софийския университет.

Навлизайки в XXI век, тази библиотека акцентира своето внимание към необходимостта да преосмисли ролята си на водеща библиотека в обществото, да преформулира своята мисия, да преодолява консерватизма във вътрешните библиотечни процеси, като използва автоматизацията, новите носители на информация и внедрява най-модерните форми на библиотечно-информационно обслужване. Тази модернизация довежда и до смяна на приоритетите в областта на комплектуването. Компютърните системи, новите начини на обработка на данни създават неведомо по-рано за библиотеките условия за обслужване на читателите.

Отчитайки, че нито един обикновен читател не е в състояние да обхване целия обем от предоставена информация, библиотеката си поставя отговорната и основна цел – да даде възможност на своите читатели и ползватели сами да подбират, критично пресявайки информацията, да я отличават от знанието, и по този начин се превръща в реален партньор, а понякога и двигател в образователната и научноизследователска мисия на висшето училище. Разгледани са основните съвременни средства за достъп до световните информационни ресурси, в частност Интернет и системата за телекомуникации.

Самостоятелно направление от дейността на библиотеката, което е на вниманието на авторката е библиотечния фонд. Университетската библиотека използва специфична стратегия при формиране на библиотечните си колекции, включвайки днес като приоритетен ресурс информационните комуникации. Да се предоставя на читателите необходимата

информация и документи за осигуряване ефективното развитие на обучаващата, научно-изследователската и културно-просветна дейност на университета при рационално комплектуване на библиотечния фонд на библиотеката, поддържайки тясна връзка с факултетите и подразделенията на университета, са едни от основните задачи на мениджърския екип на библиотеката на Софийския университет. Реагирайки на съвременните потребности на университета, като особено важен образователен център, библиотеката се стреми да съхрани фонда си като част от културното и информационно наследство на страната, насочвайки усилия към неговото рационално разпределение, подобряване условията на съхранение, отделяйки особено внимание на ценните и редки издания.

Библиотечно-информационното обслужване и осигуряване е водещ принцип в работата на Университетска библиотека. Авторката акцентира върху ролята на университетските библиотеки, ориентирани не само към осигуряване на учебния процес, но и на развитието на изследователските навици и критичното мислене преди всичко у студентите-ползватели. Особено важен става проблемът за създаване на интегрирани електронни, автоматизирани, виртуални университетски библиотеки като основа за обслужване и обучение на ползвателите.

Специално място в книгата И. Янкова отделя на дейността на университетската библиотека във връзка с адаптираните услуги и нова информационна среда за хора с увреждания и за създаване на равни възможности и на тази категории библиотечни потребители.

Провеждайки научноизследователска, методическа работа (аналитична, организационна, консултантска) по усъвършенстване на всички направления на дейността на университетската библиотека, създава творчески и конструктивни отношения с други библиотеки, укрепва позициите на библиотеката като водещ национален книжовен, образователен и библиотечен център. В книгата е представено развитието на университетските библиотеки в България за периода 1992 – 2001 г., като се изведени постиженията – повишената роля на тези библиотеки в научните изследвания в процеса на преподаване и

обучение; обучение и квалификация на библиотечните специалисти, автоматизацията и внедряването на новите информационни технологии, и трудно преодолимите проблеми – ограничение на финансовите средства; недостиг на съвременна техническа осигуреност.

Повишаването на професионалното ниво чрез развитие обучението на сътрудниците на библиотеката в съответствие със съвременните изисквания и професионални стандарти, създаване на комфортни условия за персонала и читателите на библиотеката са все важни направления на управленската дейност на всяка библиотека и съответно са намерили място в представената книга. За новия статус на библиотекаря в библиотеката на Софийския университет е отделено специално място. В традиционната библиотека персоналят има ясно определени задължения, едно от които е предаване на читателите знания при търсене и използването на информация. В университетските библиотеки за определяне на тази функция се използва терминът „образование на ползвателите“ (User education) или „библиографско обучение“ (Bibliographical instruction). С внедряването на съвременните информационни технологии тази функция не само не затихва, а напротив, усилва се и придобива основно значение: да подпомогне читателите в самостоятелната работа в електронната информационна среда. За решаването на този проблем от библиотеката се изисква в нея да работи добре подготвен персонал, който е в състояние да удовлетвори както образователните, така и научноизследователските потребности на своята аудитория на основата на новите информационни и комуникационни технологии.

В Приложения са представени статистически данни и илюстративен материал за периода 2001 – 2004 на издателската дейност на Университетска библиотека, публикации и участие в национални и международни научни конференции и форуми на библиотечни работници, както и одобрени международни проекти, реализирани от Университетска библиотека.

Всяка глава е придружена от обширна библиографска справка на ползваната литература, както и в края на книгата е представена обобщена библиография по темата на книгата, включваща 107 заглавия на български и английски език.

Книгата е обогатена с много илюстрации, свързани с летописа и дейността на библиотеката на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и с мисли на видни учени, библиотековеди за ролята и значението на библиотеката в историята и развитието на човешкото общество, което прави издание по-атрактивно. Представеното издание е много добре оформено, подвързано и отпечатано на високо полиграфическо равнище.

Представеният в книгата опит за управлението на университетска библиотека на примера на библиотеката на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ ще представлява интерес за библиотековеди, студенти и всички, чието внимание е насочено към историята, настоящето и бъдещето на този тип библиотеки.

Дейността на библиотеката и преди всичко на управленския екип през години е описан във функционален и типологически план. Именно в частта на книгата, посветена на съвременния етап на библиотеката, д-р Янкова се стреми да представи обобщените типологически особености на университетските библиотеки и управлението.

Промените, настъпили в последните десетилетия в дейността на всички библиотеки и продължаващи да се развиват с по-нарастващи темпове заставят да се преосмислят принципите и целите на библиотечната дейност, да се реструктурира имиджа на библиотеката, изискват осъвременяване същността на библиотечната професия. Високите изисквания към информацията, използвана в библиотечната технология и в ежедневната дейност определят бъдещето на библиотеката.

Книгата „Модерната библиотека: Мястото на Университетската библиотека в съвременното образование“ е обобщена картина на Университетска библиотека, обобщен отчет за правилната управленска политика през дългогодишното развитие и дейност на библиотеката, ръководейки се, както д-р И. Янкова посочва в Послеслова: „Смятам, че ключът към успеха на Университетската библиотека, на последователното ѝ модерно развитие е точно във формулата, че искаме да си свършим работата“.

